

Åk 4-5, Kirseberg skola & Ribersborgsskolan, Malmö Stad, Ht-13

Lärandeobjekt

Kunna sammanfatta en faktatext

Typuppgift: Läs nedanstående faktatext och sammanfatta vad texten handlar om med 1-2 meningar.

Det finns 25 landskap i Sverige. Trots att de hör till samma land har människorna som bor i dem lite olika vanor och traditioner. I Skåne äter man spettekaka, i Småland är kroppkakor en favoriträtt och i Jämtland är det stut, en slags tunnbrödsrulle, som gäller. Gotlänningarna har en alldeles egen sport, de kastar varpa och i Hälsingland tävlar man i att dansa hambo.

Avgränsning av Lärandeobjektet

Lärandeobjektet kommer från Kunskapskrav A, år 6. *Genom att göra välutvecklade sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med god koppling till sammanhanget visar eleven mycket god läsförståelse.*

Vi upplevde innan studien att våra elever ej hade en så väl utvecklad strategi för att kunna beskriva vad en text övergripande handlar om. Vi märkte själva att inte heller vi hade så lätt för detta, vilket slog igenom i vår tidigare undervisning. Vid reflektion om konsekvenserna av hur vi tidigare undervisade eleverna om detta fick vi våra elever att tex. fokusera detaljerna i texten mer än vad texten övergripande handlade om. Vi ville komma fram till bättre sätt att undervisa om detta och därför valde vi detta innehåll i studien.

Kritiska aspekter – dessa var kritiska för den här elevgruppen i denna studie. Eleverna behövde urskilja:

- Innebörden av att sammanfatta en text, som att en sammanfattning är det som hela texten övergripande handlar om
- Att detaljerna i texten ej nödvändigtvis ej är viktiga i en sammanfattning
- Att kopiera/skriva av ett stycke ur texten ej är att sammanfatta texten
- Att man oftast behöver läsa hela texten för att kunna göra en sammanfattning, det är svårare att göra en sammanfattning efter att enbart ha läst några meningar

Exempel på variationsmönster – på någon/några av de kritiska aspekterna

För att göra de kritiska aspekterna, **Innebörden av att sammanfatta en text, som att en sammanfattning är det som hela texten övergripande handlar om & Att detaljerna i texten ej nödvändigtvis ej är viktiga i en sammanfattning**, urskiljbara för eleverna använde vi nedanstående variationsmönster:

Vi läste en faktatext om myggor högt för eleverna. De fick sedan två alternativ på vad en sammanfattning av texten skulle kunna vara.

1. *Myggor sprider farliga sjukdomar, bland fattiga människor. Forskare i USA har hittat ett vaccin (botemedel), men det är dyrt*
2. *Det finns många farliga djur som hajar, lejon, ormar,flugor, skalbaggar och myggor. Två farliga sjukdomar är denguefeber och gula febern.*

Eleverna fick diskutera två och två, om vilket exempel som var en sammanfattning av texten och motivera varför de tycker att det var en bra sammanfattning och varför inte den andra var en så bra sammanfattning. (Kontrast)

Vi diskuterade sedan med eleverna i helklass om vilken mening som bäst beskriver texten sammanfattande och varför den andra meningen ej gör det. I en gemensam diskussion kom vi fram till att den första punkten sammanfattar texten bra, medan den andra mer räknar upp detaljer och exempel som finns i texten och att det inte är att sammanfatta texten.

För att göra den kritiska aspekten, **Att man oftast behöver läsa hela texten för att kunna göra en sammanfattning, det är svårare att göra en sammanfattning efter att enbart ha läst några meningar**, urskiljbar för eleverna använde vi oss av nedanstående variationsmönster:

Här hade vi en text som handlade om en kille som åker tåg.

Vi visade bara en liten bit av texten (ca. 2-3 meningar) och frågade eleverna vad texten handlar om. Eleverna fick lite snabbt skriva ner själva vad de tyckte att den hittills handlade om.

Vi visade och läste sedan hela texten och eleverna fick skriva vad de nu tyckte att texten handlade om, när de hade hela texten.

Eleverna fick sedan jämföra vad de skrivit till de två olika exemplen och vi diskuterade tillsammans om det blev samma och varför det inte blev samma. Vi summerade tillsammans med eleverna att man måste läsa hela texten innan man kan ta ut kärnan, i en text.

Avslutande moment, på lektionen

Eleverna fick förklara för den elev de satt jämte, vad sammanfatta en text innebär och vad man ska tänka på när man gör det. De skulle försöka nämna 3 saker, man ska tänka på.

Vi hade sedan en text om en flicka som slog sig. Eleverna fick försöka sammanfatta texten genom att skriva en mening om texten, själva.

Vi lärare observerade vilka feltänk som fanns kvar i klassen när de skrev och vi kategoriserade dem, enligt nedanstående.

Fokuserar detaljer

Fokuserar början

Kopierar/skriver av

Övrigt

Vi kollade snabbt hur många elever som gjort respektive fel och tog upp det som var mest viktigt att få eleverna att jämföra med en sammanfattning av texten och som många andra elever hade fått fram.

Lektionen avslutades genom att eleverna fick jämföra vad de hade tyckt att sammanfatta en text/vad en text handlar om, var i början av lektionen och vad de tyckte om detta nu i slutet av lektionen.

Exempel på elevresultat, på frågor som testar hela lärandeobjektet

	Förtest	Eftertest
Lektion 1	0%	62%
Lektion 2	17%	91%
Lektion 3	11%	84%

*Skillnaden mellan lektionerna var att i första lektionen varierades väldigt mycket samtidigt, vi hade få kontraster och vi knöt inte ihop lektionen. I lektion 2 och 3, varierades mindre samtidigt, vi hade många kontraster som eleverna fick tänka och diskutera runt och vi knöt ihop inledning och avslutning, samt hela lektionen. Ovanstående beskrivna exempel på lektionsmoment fanns i lektion 2 och 3, men inte i lektion 1.

Exempel på lärarresultat

Viktigt att vi hela tiden undervisar om vårt lärandeobjekt och de kritiska aspekter som ingår i det. Tex. kan vi inte i vårt lärandeobjekt undervisa om rubriker som hjälp till att förstå innehållet i en artikel, det är ett annat lärandeobjekt.

Viktigt att vi tänker på att utnyttja tiden i lektionen så väl som möjligt. Vi behöver tänka: vad ska läras i varje moment och att vi inte lägger tid på sådant som är onödigt tidsslukande, utan vi måste ha gott om tid att avsluta lektionen och dra slutsatser också.

Det är inte vi lärare som ska göra uppgifterna utan det är eleverna som ska tänka och försöka förstå. De tvingas att vara aktiva med fokus på något specifikt. Då kommer det också fram vilka uppfattningar eleverna har om innehållet, som vi kan utnyttja för att göra en ännu bättre undervisning.

Kontraster är verkligen verkfulla för lärandet och för att få eleverna att tänka, diskutera, argumentera och reflektera.

Vi har tidigare undervisat våra elever som att kunna återge/producerat texter med detaljer och inte ta ut kärnan i texten och presentera kärnan där detaljerna förstärker den. "Det känns som att vi lurat dem".

Vi tittar på ett annat sätt på texter nu än vad vi gjorde innan. Fokus är nu hela tiden, vad exakt ska vi ha dem till, när det gäller vad eleverna ska urskilja.

Vi försöker att gå på djupet mkt mer än tidigare, i både planering och undervisningen. Vi märker också att eleverna förstår mycket mer av den undervisning vi kan prestera då.

Vi lärare måste våga mer att kolla på oss själva och försöka utveckla vår undervisning. Vi har sett att inte allt blir perfekt men det viktiga är att utgå från det man gjort och lära sig, samt utveckla det utifrån det.

Vi behöver rikta fokus på innehåll och ej person när eleverna ger felsvar som vi vill använda för att göra de kritiska aspekterna än mer urskiljbara

Det är elevernas tankar som styr den undervisning vi nu bedriver, men det är vi som lärare som leder och styr undervisningen, så att eleverna får möjlighet att urskilja de kritiska aspekter de behöver urskilja.

Vi jobbar väldigt mkt med förmågorna i detta sätt att undervisa och samarbetet mellan eleverna blev bättre med detta sätt.

Övrigt

Efter lektion 2, gjorde vi eftertestet nästan 2 veckor efter lektionen och ändå var det ett så bra resultat! Om vi bara undervisar ordentligt om vårt lärandeobjekt sitter kunskapen utan att vi behöver repetera så mkt hela tiden!

I denna studie har vi äntligen fått ställa vår egen undervisning i praktiken mot något annat (variationsteorin) så att vi kan börja reflektera över och utveckla undervisningen. Det är annars lätt att vi bara kör på i invanda mönster, utan att reflektera över varför.

Vi har under mötena i studierna inte känt oss trötta utan tvärtom känner vi oss pigga och stimulerade efter dessa möten där vi får jobba med verksamhetens kärna – Undervisningen.

Handledare

Henrik Hansson